УДК 338:664 (045)

Н. Ю. Чорна,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ ХОЛДИНГІВ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

N. Chorna,
Ph.D., assistant professor of management and administration, Vinnitsia Trade and Economic Institute KNTEU

SPECIFIC ACTIVITIES OF BANK HOLDING UKRAINE: MAIN ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Автор виконав аналіз основних переваг та недоліків банківського об'єднання (холдингу). Такі утворення надають широкий спектр банківських послуг в обслуговуванні клієнтів. Головна мета холдингу — значна економія коштів у сфері фінансового управління. Ефективність такого об'єднання найбільше проявляється при розробці й запровадженні нової продукції й технологій; виконанні складних фінансових операцій. Визначені особливості є основою для формування ефективного алгоритму прийняття управлінського рішення щодо створення банківського холдингу з врахуванням переваг та ризиків такого утворення.

The authors performed analysis of the main strengths and weaknesses of the banking association (holding) . Such education provide a wide range of banking services in customer service . The main purpose of holding — a significant savings in financial management. The effectiveness of this association most evident in the development and introduction of new products and technologies, the performance of complex financial transactions. The features are the basis for the formation of an efficient algorithm for management decision to create a bank holding company , taking into account the benefits and risks of such an entity.

Ключові слова: холдинг, банківський холдинг, обслуговування клієнтів, банківські послуги, інтеграція, ризики утворення.
Key words: holding, bank holding company, customer service, banking, integration, risk association.

ВСТУП

Актуальність теми визначається в тому, що холдинги створюються з особливою метою значної економії коштів у сфері управління, при розробці й запровадженні нової продукції й технологій виконання складних операцій для ефективності національної економіки. Порівняно з іншими організаційними формами кредитних установ банківський холдинг має вищу надійність і конкурентоспроможність. Інтеграційні процеси, які відбуваються у світовому фінансовому просторі мають відповідний вплив і на вітчизняну банківську систему.

Практика зарубіжних фінансових установ свідчить про консолідацію банківських капіталів і зменшення загальної кількості банків. Однак в Україні процеси об'єднань бізнесів і створення великих фінансових конгломератів знаходяться лише на початковій стадії розвитку.

Банківські об'єднання представляють собою складний комплекс взаємопов'язаних елементів, що обумовлено формами їх утворення. Але рішення щодо формування та розвитку холдингу повинно базуватись на обгрунтованому аналізі переваг та недоліків такого об'єднання.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Наукові та практичні питання, пов'язані з аналізом загальних підходів до сутності та класифікації банківських об'єднань, розглядалися такими зарубіжними науковцями: П. Роузом [1], А. Мироновою [2], а також вітчизняними економістами: О. Кириченком, В. Міщенком [3], Н. Циганової [4], В. Кротюком, Я. Берназюком [5], А. Криклієм [6] та ін. Однак у вітчизняній економічній літературі недостатньо уваги приділено висвітленню питань, пов'язаних зі створенням фінансово-холдингових груп, а також входженню банку до промислово-фінансових груп.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є висвітлення сутнісних характеристик банківських об'єднань, а також дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду їх створення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Законодавчі основи регулювання банківської діяльності в Україні викладено в Законі України "Про банки і банківську діяльність" [7], а також у Положенні Національного банку України "Про

Передплатний індекс 21847

порядок створення і державної реєстрації банківських об'єднань" [8].

Виокремлюють три типи інтеграції банківських об'єднань:

— вертикальна;

— горизонтальна (об'єднання установ з метою збільшення частки на ринку, диверсифікації послуг, збільшення клієнтської бази та ін.);

— конгломератна (об'єднання різних за профілем діяльності установ).

Офіційно зареєстрованим об'єднанням в Україні є "Банківська холдингова група "Сведбанк Фінанси". Це перше в Україні банківське об'єднання, до складу якого вступили Відкрите акціонерне товариство "Сведбанк" (материнська банківська установа) і Закрите акціонерне товариство "Сведбанк Інвест" (банк-учасник). Банківська холдингова група "Сведбанк Фінанси" була створена для впровадження стратегії стабільного та дуже прибуткового розвитку, консолідації позицій на національному ринку для реалізації фінансових послуг, а також впровадження та підвищення якості надання банківських послуг і банківських продуктів. Сферою діяльності банківської холдингової групи є надання повного переліку банківських послуг, що охоплює банківські операції, як активні, так і пасивні пов'язані із здійсненням комерційної, інвестиційної та операційної діяльності, передбаченої чинним законодавством України [14].

Конкурентоспроможність об'єднання досягається завдяки таким особливостям банківського холдингу:

— можливості оперативніше реагувати на зміну кон'юнктури ринку, тобто попиту та пропозиції: широка мережа структурних підрозділів дає змогу здійснювати розподіл та перерозподіл кредитних ресурсів і тимчасово вільних коштів відповідно до економічних умов, різних регіонів із метою задоволення потреб клієнтів, підтримання належного рівня ліквідності, платоспроможності й отримання додаткового прибутку;

— особливій привабливості та доцільності банківського холдингу для такої групи клієнтів, пов'язані єдиним технічним та технологічним ланцюгом та розміщені в регіонах, де є дочірні підрозділи холдингу;

— можливості проведення з мінімальними втратами операцій, тобто з мінімізацією ризиків, пов'язаних із небанківською діяльністю, що здійснюються через спеціалізовані дочірні підрозділи банківського холдингу — фінансові, страхові, інвестиційні, іпотечні, лізингові, факторингові та інші компанії, у тому числі на зарубіжних ринках;

— можливості стягнення нижчого процента за кредит та пропозиції вищої ставки за депозитами порівняно із середньою ринковою ставкою за рахунок стійкого й диверсифікованого портфеля кредитів та інвестицій, чого не може собі дозволити більшість банків без філій.

Виділяють основні переваги банківського холдингу:

1. Банки і компанії, що належать до банківських холдингів, оптимізують власні ресурси і скорочують витрати, збільшуючи частку доходів і прибутків, а також усіх фінансових показників діяльності банківського холдингу.

2. Зростає можливість як для надання клієнтам холдингу більш великих кредитів, під менший відсоток і на більший термін, для залучення високих позик, що сприяло б реалізації більш широкомасштабних виробничих проектів в національній економіці.

3. Забезпечується міжнародний розвиток банків, що входять до складу холдингу, підвищується їх прибутковість, рентабельність, забезпечується зростання рівня капіталізації, мінімізуються ризики, по проведених фінансових операцій, поліпшується якість обслуговування клієнтів і розширюється список надаваних послуг.

4. Наявність всередині банківського холдингу попиту і пропозицій грошових і фінансових ресурсів, що створює можливість потенційним учасникам об'єднання, не зупиняючи функціональний процес залучення і розміщення грошових ресурсів, здійснювати фінансування всіх структурних організацій холдингу за допомогою регулювання і розподілу і перерозподілу грошових потоків.

5. Банківський холдинг створить серйозну конкуренцію зарубіжним банкам, котрі активно входять на український фінансовий ринок.

6. Наявність достатньої капітальної бази надає важливу перевагу в розвитку інноваційної діяльності в області інформаційних технологій, створення нових фінансових продуктів і послуг.

7. Банки-учасники не втрачають своєї юридичної незалежності, на відміну від інших форм об'єднань.

Проте існують і недоліки банківського холдингу:

1. Зміна та ускладнення організаційної структури холдингу (створеного об'єднання).

2. Виникає проблема прозорості та інформаційності діяльності банківського холдингу.

3. Складність системи управління, що потребує нових підходів до менеджменту об'єднання.

4. Існує загроза розподілу холдингу на окремі складові.

5. Виникнення монополії на ринку фінансових послуг [15, 16].

ВИСНОВОК

Отже, банківські холдинги надають широкий спектр банківських послуг в обслуговуванні клієнтів, створюються з метою значної економії коштів у сфері фінансового управління, при розробці й запровадженні нової продукції й технологій виконання складних фінансових операцій для ефективного функціонування національної економіки.

У програмі подальших досліджень формування ефективного алгоритму прийняття управлінського рішення щодо створення банківського холдингу з врахуванням переваг та ризиків такого утворення.

Література:

1. Роуз П.С. Банковский менеджмент / Роуз Питер С.; пер. с англ. — М.: Дело, 2010. — 768 с.

2. Миронова А.П. Современные тенденции формирования и развития банковских групп в России / А.П. Миронова // Банковские услуги. — 2011. — № 11. — С. 12—18.

3. Банківський менеджмент: підручник / за ред. О.А. Кириченка, В.І. Міщенка. — К.: Знання, 2010. — 831 с.

4. Циганова Н.В. Банківський менеджмент: опорний конспект лекцій / Циганова Н.В. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. — 100 с.

5. Кротюк В. Деякі питання, пов'язані із законодавчим регулюванням створення та діяльності банківських об'єднань в Україні / В. Кротюк, Я. Берназюк // Право України. — 2010. — № 2. — С. 43—47.

6. Криклій А.С. Банківські об'єднання в Україні: проблеми та перспективи / А.С. Криклій // Економіка та держава. — 2010. — № 7. — С. 15—18.

7. Про банки і банківську діяльність [Електроний ресурс]: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III зі змінами. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2121-14?.

8. Про порядок створення і державної реєстрації банківських об'єднань [Електронний ресурс]: Положення НБУ від 31 серп. 2001 р. № 377. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0889-01

9. Commerzbank поглощает Dresdner Bank [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.newsru.com/arch/finance/01sep2008/dresdner.html.

10. Про холдингові компанії в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 15 берез. 2011 р. № 3528-IV / Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/3528-15?

11. Про господарські товариства [Електронний ресурс]: Закон України від 19 верес. 1991 р. № 1576-XII. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1576-12

12. Про промислово-фінансові групи в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21 листоп. 1995 р. № 437/95-ВР. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/95-вр??

13. Рябушка Л.Б. Промышленно-финансовые группы как фактор стабилизации взаимодействия в системе "предприятие-банк" / Л.Б. Рябушка // Вісн. СумДУ. — 2003. — № 5 (51). — С. 133—139.

14. В Україні створено першу Банківську холдингову групу "Сведбанк Фінанси" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_arhive_docs&ct=2&txt_id=13108&Itemid=99999999

15. Черкашина К.Ф. Банківський холдинг: переваги та недоліки для банківського сектору України / К.Ф. Черкашина // Вісник Національного банку України. — 2009. — № 1. — С. 42—45.

16. Національний банк України [сайт http://www.bank.gov.ua-/control/uk/index].

References:

1. Rouz, P. S. (2010), Bankovskiy menedzhment [By the bank management], Delo, Moskva, Rosiya.

2. Mironova, A. P. (2011), "Modern trends in the formation and development of the banking groups in Russia", Bankovskie uslugi, № 11, pp. 12—18.

3. Bankivs'kyy menedzhment: pidruchnyk [Banking Management: Tutorial], (2010) Znannya, Kyiv, Ukraine.

4. Tsyhanova, N. V. (2011), Bankivs'kyy menedzhment: opornyy konspekt lektsiy [Bankivs'kyy menedzhment: opornyy konspekt lektsiy], Kyyiv. nats. torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine.

5. Krotyuk, V. Bernazyuk, Ya. (2010), "Some issues related to the creation of legislative regulation of banking activities and associations in Ukraine", Pravo Ukrayiny, № 2, pp. 43—47.

6. Krykliy, A. S. (2010), " Banking associations in Ukraine: problems and prospects ", Ekonomika ta derzhava, № 7, pp. 15—18.

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), "The Law of Ukraine "On Banks and Banking"", available at: zakon.rada.gov.ua/go/2121-14? (Accessed December 3, 2013).

8. Natsionalny Bank of Ukraine (2001), "The provisions of the National Bank "On the establishment and registration of state banking associations"", available at: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0889-01? (Accessed December 3, 2013).

9. Newsru.com.ekonomika (2008), "Commerzbank pogloschaet Dresdner Bank ", available at: http://www.newsru.com/arch/finance/-01sep2008/dresdner.html (Accessed December 3, 2013).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), "The Law of Ukraine "On holding companies in Ukraine"", available at: zakon.rada.gov.ua/go/3528-15? (Accessed December 3, 2013).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), "The Law of Ukraine "On Companies"", available at: zakon.rada.gov.ua/go/1576-12 (Accessed December 3, 2013).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), "The Law of Ukraine "On the industrial and financial groups in Ukraine e"", available at: zakon.rada.gov.ua/laws/show/437/95-вр? ? (Accessed December 3, 2013).

13. Ryabushka, L. B. (2003), "Industrial and fynansovыe group kak factor Stabilization interaction in the system "Enterprise Bank"", Visn. SumDU, № 5(51), pp. 133—139.

14. Asotsiatsiya of Ukrainian bankiv (2008), "In Ukraine the first bank holding group "Swedbank Finance" ", available at: http://aub.org.ua/index.php?-option=com_arhive_docs&ct=2&txt_id=13108&-Itemid=99999999 (Accessed December 3, 2013).

15. Cherkashyna, K. F. (2009), "Bank holding companies: advantages and disadvantages for Ukraine's banking sector ", Visnyk Natsional'noho banku Ukrayiny, № 1, pp. 42—45.

16. Natsional'nyy bank Ukrayiny (2013), available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/index (Accessed December 3, 2013).

Стаття надійшла до редакції 16.11.2013 р.